

Inhoud

Inleiding	
Hoofdstuk I Achtergrond en probleemschets, conceptueel kader, doelstelling, vraagstelling en opzet van het onderzoek.....	
1.1 Inleiding.....	
1.2 Achtergrond.....	
1.3 Probleemschets	
1.4 Conceptueel kader	
1.4.1 Inleiding.....	
1.4.2 De begrippen Jood zijn, het Joodse volk, Jodendom, lid zijn van een kehille	
1.4.3 De begrippen joodse godsdienst, joods religieus zijn, joodse spiritualiteit en spiritualiteit algemeen	
1.4.4 De overige vier sleutelbegrippen: De Sjoa, Israël, gezelligheid na de dienst en praktische bezwaren	
1.4.5 Samenvatting	
1.5 Doelstelling en vraagstelling van het onderzoek	
1.6 Onderzoeksopzet	
Hoofdstuk II Bevindingen van het onderzoek.....	
2.1 Inleiding.....	
2.2 Redenen van lid worden	
2.3 Religieus, spiritueel of seculier georiënteerd zijn	
2.4 Gehechtheid aan tradities	
2.5 Praktische bezwaren	
2.6 Na de dienst	
2.7 Incidenten	
2.8 Doorwerking Sjoa.....	
2.9 Verbondenheid met Israël	
2.10 Behoeften.....	
Hoofdstuk III Conclusies en aanbevelingen.....	
3.1 Inleiding.....	
3.2 Conclusies.....	
3.3 Aanbevelingen.....	
3.4 Tenslotte.....	

Nawoord.....
Samenvatting.....
Bijlage 1 Literatuur.....
Bijlage 2 Brieven.....
Bijlage 2a Brief van het bestuur.....
Bijlage 2b Persoonlijke uitnodiging tot gesprek
Bijlage 3 Checklist interviewvragen.....

Samenvatting

Van november 2014 tot april 2015 heb ik onderzoek gedaan naar de redenen waarom sommige leden van deze sjoel weinig of niet naar sjoel gaan.

De gegevens van dit onderzoek heb ik op twee manieren verkregen. Allereerst heb ik uitvoerig en diepgaand gesprekken gevoerd met zowel leden als aspirant-leden. Ten tweede heb ik bestaande literatuur bestudeerd over de onderwerpen die de geïnterviewden naar voren brachten.

Uit de analyse van de verzamelde gegevens is gebleken dat er meerdere redenen zijn waarom mensen lid willen worden van de kehille en waarom leden weinig of niet naar sjoel gaan.

Sommigen worden lid vanwege de opvoeding van de kinderen. Anderen willen religiositeit of spiritualiteit ervaren in de sjoeldienst, weer anderen willen graag tradities ervaren en voortzetten. Velen vinden het ervaren van gezelligheid en het geven en ontvangen van betrokken aandacht na de dienst heel belangrijk.

De volgende leden komen weinig of niet naar sjoel en beleven tikoen ruach niet meer in sjoel: De leden waarvan de kinderen volwassen zijn geworden en die de traditie van alleen mannen op de bima voor religieuze taken ook voor vrouwen mogelijk hebben zien worden, maar daar niet gelukkig mee kunnen zijn.

De leden die niet genoeg spiritualiteit ervaren in de dienst.

De leden voor wie het Hebreeuws een probleem is.

De leden die weinig of geen betrokkenheid en aandacht ervaren na de dienst.

De (aspirant-)leden die zich gekwetst voelen in de omgang en geen veiligheid meer in sjoel ervaren.

De leden die hoge verwachtingen koesteren ten aanzien van het kunnen ervaren van een bruisend joods leven in sjoel.

Jongeren en ouderen die te weinig leeftijdsgenoten in sjoel kunnen ontmoeten.

Ouderen die vervoersproblemen en/of gezondheidsproblemen hebben.

De oude traditie van de ongelijkheid tussen man en vrouw in het doen van religieuze handelingen keert niet meer terug in de sjoel. Het begeleiden bij het zoeken en benoemen van waar de loyaliteiten liggen van de leden die zeer aan de oude tradities zijn blijven hechten, is nodig om open en respectvol met elkaar om te blijven gaan. Als de loyaliteiten elders blijken te liggen, kan men waardig afscheid nemen.

Het mogelijk maken van het intenser kunnen ervaren van spiritualiteit in de dienst is wenselijk, evenals het vergroten van de betrokkenheid op elkaar. Meer spiritualiteit in de dienst en een meer betrokken houding op elkaar na de dienst ontwikkelen is onder andere mogelijk door samen te gaan zingen in het Hebreeuws of het Jiddisch. Via muziek kan men elkaar bereiken en zich verbonden voelen met elkaar. Spiritueel inspirerend aanwezig zijn kan ook de rabbijn, evenals de leden die hun joodse spiritualiteit ontwikkeld hebben. Het is wenselijk dat allen die daar behoefte aan hebben, zich kunnen differentiëren op het gebied van spiritualiteit door te participeren in een groep Joodse Spiritualiteit.

Aandacht geven aan ieder persoonlijk kan elk lid doen in het met aandacht elkaar 'sjoel

sjalom' wensen, waarbij rabbijn en voorzitter een voorbeeldfunctie voor allen kunnen hebben, doordat zij alle aanwezigen 'sjabbat sjalom' wensen.

Jongeren na hun bar of bat mitswa en ouderen komen weinig meer in sjoel. Zowel jongeren als ouderen hebben behoefte aan contact met leeftijdgenoten in sjoel. Ouderen hebben echter een vervoersprobleem. Het is wenselijk dat gedeeld vervoer mogelijk gemaakt wordt.

Iets kunnen betekenen voor een ander kan meer betekenis geven aan het leven. Dat geldt ook voor jongeren. Jongeren van sjoel die een maatschappelijke stage moeten doen, kunnen zich inzetten voor het welzijn van ouderen door een oudere te bezoeken en te luisteren naar het levensverhaal van deze oudere en het eventueel op te schrijven. Jongeren en ouderen kunnen zich dan gezien door en betrokken voelen op elkaar.

Bijlage 1 Literatuur

- Belinfante, J.C.E. (1996). Na de vervolging, Joden op zoek naar een identiteit. In H.M. van Emden (red.), *Het Nederlandse Jodendom: 1945-2020* (pp.15-26). Amsterdam: Genootschap voor de Joodse Wetenschap in Nederland.
- Benima, T. (1999). *Een schaap vangen. Over religie, liefde en creativiteit*. Amsterdam: Contact.
- Benima, T. (2015). Familie. *NIW*, 20, 18.
- Brasz, Ch. (2006). *In de tenten van Jaäkov. Impressies van 75 jaar Progressief Jodendom in Nederland. 1931-2006*. Amsterdam: Stichting Sja'ar.
- Brasz, F.C. (1995). Na de tweede wereldoorlog van kerkgenootschap naar culturele minderheid. In J.C.H. Blom, *Geschiedenis van de joden in Nederland* (pp.351-403). Amsterdam: Balans.
- Bregstein, Ph. & Bloemgarten, S. (1978). *Herinnering aan Joods Amsterdam*. Amsterdam: De Bezige Bij.
- Buber, M. (2005). *De weg van de mens*. Cothen: Uitgeverij Juwelenschap.
- Elias, N. (1976). Een theoretisch essay over gevestigden en buitenstaanders. In N. Elias & J. L. Scotson, *De gevestigden en de buitenstaanders. Een studie van spanningen en machtsverhoudingen tussen twee arbeidersbuurten* (pp. 7-46). Utrecht/Antwerpen: Het Spectrum.
- Emden, H.M. Van (red.), (1996). *Het Nederlandse Jodendom: 1945-2020*. Amsterdam: Genootschap voor de Joodse Wetenschap in Nederland.
- Epstein, I. (2000). *Het Jodendom. Joodse godsdienst in historisch perspectief*. Utrecht: Het Spectrum.
- Frankl, V. E. (1978). *De zin van het bestaan. Een inleiding tot de logotherapie*. Rotterdam: Donker.
- Friedeberg, F., Verbeek, G. & Vogel, N. (red.), (1998). *30 jaar Liberaal Joodse Gemeente Rotterdam. 1968-1998*. Rotterdam: Liberaal Joodse Gemeente.
- Friedman, E. H. (2007). *Van geslacht op geslacht. Systeemprocessen in kerk en synagoge*. Gorinchem: Ekklesia.
- Heschel, A. J. (1954). *In het licht van Zijn aangezicht. De betekenis van het gebed in de joodse gedachtenwereld*. Utrecht: Bijleveld.
- Laenen, Sj. (2008). *Joodse mystiek. Een inleiding*. Kampen: Kok.
- Morinis, A. (2014). *Het Heilige in het Alledaagse. Het Joodse spirituele pad van Mussar*. Meppel: Ten Brink.
- Musaph-Andriessse, R. C. (1973). *Wat na de Tora kwam. Rabbijnse literatuur van Tora tot kabbala*. Baarn: Ten Have.
- Oz, A. & Oz-Salzberger, F. (2014). *Joden en woorden*. Amsterdam: De Bezige Bij.
- Praag, H. M. Van (2008). *God en Psyche. De redelijkheid van het geloven. Visies van een jood*. Amsterdam: Boom.
- Riemen, R. (2013). *De universiteit van het leven*. Tilburg: Nexus Instituut.
- Sacks, J. (2005). *Leven met verschil. Menswaardige verscheidenheid in een tijd van botsende culturen*. Zoetermeer: Meinema.
- Sanders, J. (1996). Assimilatie, secularisatie en religie: de vorming van een gepolariseerde joodse gemeenschap. In H.M. van Emden (red.), *Het Nederlandse Jodendom: 1945-2020* (pp.27-62). Amsterdam: Genootschap voor de Joodse Wetenschap in Nederland.
- Schachter-Shalomi, Z. (1993). *Paradigm Shift*. Northvale, NJ: Aronson.
- Solinge, H. Van & Vries, M. De (2001). *De Joden in Nederland anno 2000. Demografisch profiel en binding aan het Jodendom*. Amsterdam: Aksant.
- Solinge, H. Van & Praag, C. Van (2010). *De Joden in Nederland anno 2009. Continuïteit en verandering*. Diemen: AMB
- Vries, M. De (2004). *Een blijvende band? Niet-religieuze joden en hun binding aan het Jodendom*. Amsterdam: Het Spinhuis.

Wasserstein, W. (1996). *Het einde van een diaspora. Joden in Europa sinds 1945*. Baarn: AMBO.

Wiesel, E. (1986). *De wanhoop verdreven. Eerbetoon aan negen chassidische meesters*. Hilversum: Gooi en Sticht.

Wiesel, E. (2005). *Mijn liefde voor de Talmoed. Portretten en legenden van joodse wijsheid*. Kampen: Kok.

Wieseltier, L. (2000). *Kaddisj*. Amsterdam: De Bezige Bij.